

MUVAH

RAPPORT 2021

VÄGAR TILL ARBETSLIVET VIA GRUNDLÄGGANDE OCH HÖGRE UTBILDNING I MALMÖ

– EN BRED KARTLÄGGNING OCH
UPPFÖLJNING AV TVÅ ELEVKULLAR

MUVAH - Malmöungdomars väg till arbete genom högre utbildning

Rapporten riktar sig till politiker, beslutsfattare och verksamma inom utbildningsväsendet, men även till alla som har ett intresse av att skapa goda och välgrundade förutsättningar för barns och ungas framtid.

Tryck Exakta Print AB

Tryckort Malmö 2021

Foto Håkan Røjder, Anna Wahlgren, colourbox.com

Grafisk form, layout och produktion Malmö universitet inhouse

INNEHÅLL

FÖRORD	1
1. BAKGRUND OCH SYFTE	3
Vilka är utmaningarna?	4
Rapportens syfte och frågor	6
2. EN ELEVUPPFÖLJNING	7
Sjätteklassarnas utbildningsval och vägar genom gymnasieskolan	9
Sjätteklassarnas sysselsättningsstatus	12
Niondeklassarnas vägar från skola till arbetsliv	15
Sysselsättningsgrad, förvärvsinkomster och försörjningsstöd	17
Niondeklassarnas övergångar till högre utbildning	21
Erfarenheter från Malmö universitet	24
Genomströmning och examinationsgrad	26
3. SLUTSATSER	31
Slutsatser av elevuppföljningen	33
4. AVSLUTANDE ÅTGÄRDSFÖRSLAG	37
1. Inför en utbildningsgaranti	38
2. Utveckla och systematisera vägledningen samt övergångar mellan olika utbildningsformer	38
3. Stärk samverkan mellan utbildningsformerna	38
4. Se över utbildnings- och vägledningsstödet samt öka förståelsen och kunskapen om de hinder som begränsar övergångar från högre studier till arbete	39
5. Satsa på insatser särskilt riktade till familjer med arbetslösa vårdnadshavare	39
6. Utred förutsättningarna för det kommunala aktivitetsansvaret och arbetet med unga vuxna som varken arbetar eller studerar	40
BEGREPPSDEFINITIONER	41
KÄLLOR OCH REFERENSER	42

FÖRORD

Malmöungdomars väg till arbete genom högre utbildning (Muvah) är en kunskapsallians mellan Malmö stad och Malmö universitet. Muvah har sedan starten 2014 spelat en viktig roll för förståelsen av Malmös ungdomars vägar genom utbildningssystemet till etablering på arbetsmarknaden. I Malmökommissionens slutrapport framkom det att sociala klyftor mellan grupper i befolkningen ökar och att det finns ett tydligt samband mellan hälsa och utbildning. Malmö högskola, sedermera Malmö universitet, har sedan dess tillblivelse 1998 aktivt arbetat för breddad rekrytering och för att vara ett inkluderande lärosäte.

Målet med kunskapsalliansen är att öka Malmöungdomars inträde på arbetsmarknaden, att få fler ungdomar från underrepresenterade grupper att välja högre utbildning samt öka förståelsen av utbildningsvalen hos Malmös unga. För att kunna nå dessa mål krävs samarbete, kunskap och forskning, som sedan omsätts i handling i respektive organisation. Muvah utgår från en samverkan där ömsesidighet och gemensamt framtagande av problemställningar leder till att organisationernas kompetenser tillvaratas samt att vetenskapliga resultat ligger till grund för beslut och agerande med ett förbättringsdrivande samhällsbyggande i fokus.

Muvahs arbete leds av en styrgrupp bestående av representanter med ledningsansvar från olika delar av våra två organisationer, Malmö universitet och Malmö stad. Vår resa hittills har lett till en ökad förståelse av våra, i många avseende olika, organisationer men också bidragit till ett gemensamt lärande om kraften i vad våra verksamheter kan åstadkomma tillsammans.

Den här rapporten utgår från problemställningar vilka gemensamt identifierats inom Muvah och bygger delvis på tidigare studier som gjorts inom ramen för kunskapsalliansen. Rapporten har tagits fram av professor Jonas Olofsson vid Malmö universitet, i samverkan med Muvahs styrgrupp samt Muvahsamordnare. Tidigare studier inom ramen för Muvah finns publicerade digitalt på mau.se/muvah. Uppgifter ur Muvah-databasen har även utgjort underlag till avhandlingen ”Varken resurs eller problem- om lågutbildades unga etablerings- och försörjningsmöjligheter”, Martin Kvist, 2020.

Vår förhoppning är att denna rapport, tillsammans med framtida Muvah-rapporter, ska utgöra kvalitativa underlag för vidare problemformuleringar, framtagandet av välunderbyggda beslut och fortsatt gemensamt utvecklingsarbete inom Malmö stad och på Malmö universitet. Rapporterna ska vara en självklar källa att söka kunskap i, och verksamheternas frågor ska genom forskning bidra till att förbättra Malmöungdomars vägar till utbildning och arbete. Det är med gemensamt arbete och dialog som vi har bättre förutsättningar att ta oss an samhällsutmaningar!

Vi vill tacka alla som har bidragit till vårt gemensamma lärande under framtagandet av rapporten med förhoppning att resultaten och åtgärdsförslagen kommer att bidra till att ungdomars potential till fullo kommer att kunna tillvaratas för ett inkluderande samhälle.

10 nov 2021

Muvahs styrgrupp genom

Cecilia Christersson, vicerektor, Malmö universitet (ordförande)

Anneli Schwartz, förvaltningsdirektör, Malmö stad (vice ordförande)

Övriga styrgruppsmedlemmar finns presenterade på mau.se/muvah

1 BAKGRUND OCH SYFTE

Kunskapsalliansen *Malmöungdomars väg till arbetslivet via högre utbildning* (Muvah) baseras på ett samverkansavtal mellan Malmö universitet och Malmö stad. Muvah initierades år 2014 och omfattar olika former av kunskapsutveckling och kunskapsutbyte mellan universitetet och staden.

Nu föreligger rapporten för 2021. Rapporten bygger på olika delstudier som har tagits fram inom Muvah under de senaste två åren. Den rapport som du just nu läser utgör en kortversion av en mer omfattande underlagsrapport som finns tillgänglig på Muvahs hemsida.

Är du intresserad av att fördjupa dig mer i några av de frågor som behandlas i den här rapporten är det en god idé att titta närmare på underlagsrapporten också.¹

¹ Mer information om Muvahs verksamhet och tidigare studier finns på Malmö universitets hemsida mau.se/muvah. På hemsidan finner du också underlagsrapporten *Vägar till arbetslivet via grundläggande och högre utbildning i Malmö – en bred kartläggning och uppföljning av två elevkullar*.

VILKA ÄR UTMANINGARNA?

Förhållandena i Malmö kopplat till ungas övergångar, utbildning och arbete har förändrats påtagligt under senare decennier. Stora kliv har tagits i riktning mot det mångkulturella kunskapssamhället. Den gamla industristaden framstår alltmer som en utbildningsstad. I åldersgruppen 20–24 år har andelen studerande ökat med 20 procentenheter sedan början av 1990-talet. Betydelsen av Malmö högskolas tillkomst år 1998 kan inte överskattas. Antalet registrerade studenter uppgick enligt Universitetskanslerämbetet (UKÄ) till 15 600 höstterminen 2020. Malmö universitet kommer i dag på åttonde plats om man rangordnar landets lärosäten efter antalet studenter. Universitetet underlättar övergången till högre utbildning för många i staden som traditionellt har varit underrepresenterade i gruppen eftergymnasialt studerande, unga med föräldrar som saknar akademisk utbildning och unga med utländsk bakgrund. Universitet har gjort stora framsteg i arbetet med breddad rekrytering, något som inte minst återspeglas i den stora representationen av studerande med utländsk bakgrund.

Men även om omvandlingen mot ett kunskapssamhälle har gått framåt saknas inte utmaningar. Det finns flera specifika förhållanden där Malmö avviker från landet i övrigt, avvikelser som har ett högt socialt pris.

De genomsnittliga disponibla inkomsterna är lägre och ojämnt fördelade. Den sociala segregationen följer tydliga socioekonomiska, geografiska och etniska mönster. Den stora andelen barn som växer upp i familjer under fattiga förhållanden talar för att mycket återstår att göra för att leva upp till målen som har formulerats i anslutning till Agenda 2030. Även den stora andelen som inte fullföljer utbildning på grundläggande nivå bör uppmärksammas. Låg utbildning skapar överrisker för arbetslöshet, fattigdom och ohälsa.

Den låga sysselsättningsgraden är ett bekymmer i Malmö och drabbar främst lågutbildade och personer med utländsk bakgrund. Arbetsmarknaden för dessa grupper är svagare än i andra delar av landet. Låg utbildning straffar sig hårdare än på andra håll. Gruppen som tillhör uvas (Unga som varken arbetar eller studerar) är stor i Malmö, både jämfört med förhållandena på riksnivå och de andra storstadsregionerna.

Även om andelen i utbildning har vuxit över tid finns det mer att göra. Det finns också en potential för mer träffsäkra utbildningsval. Yrkesutbildningen i gymnasieskolan ger en relativt säker väg in i arbetslivet. Mot den bakgrunden är det ett bekymmer att så få väljer dessa utbildningar. En delförklaring är att många som annars skulle ha valt yrkesutbildning inte är behöriga för att studera på ett nationellt program. Samtidigt borde det finnas en potential för fler att välja högre utbildning. Tittar vi närmare på utbildningsdeltagandet i åldrarna 20–24 år är andelen som deltar i eftergymnasiala studier i Malmö inte nämnvärt högre än genomsnittet på nationell nivå. Andelen som väljer högre utbildning har varit relativt stabil under den senaste femtonårsperioden och ligger på en klart lägre nivå än i de andra storstadsregionerna.

Villkoren på arbetsmarknaden är mest bekymmersamma för lågutbildade. Men vi kan också konstatera att eftergymnasialt utbildade drabbas av etableringsproblem. Utrikes födda med högre utbildning har en låg sysselsättningsgrad, enbart lite drygt 60 procent, och arbetslöshetstalen är alarmerande höga. Detta gäller också om vi jämför med förhållandena i Stockholm och Göteborg. Högre utbildning ger inte samma etableringsmöjligheter på arbetsmarknaden för unga vuxna med utländsk bakgrund som för unga med inrikes bakgrund. För att intresset för utbildning ska öka, något som bidrar till integration och en omfördelning av maktresurser, förutsätts också att arbetsmarknaden i mindre utsträckning än i dag exkluderar individer med utländsk bakgrund. Här har det otvivelaktigt gjorts framsteg över tid, men mycket återstår att göra.

RAPPORTENS SYFTE OCH FRÅGOR

Rapporten syftar till att ge en bild av ungas vägar från skolan till vuxenlivet via en uppföljning av skolelever i Malmö. Med utgångspunkt från uppgifterna i Muvahs databas kan vi följa grundskoleelevers karriärvägar från det att de lämnat grundskolan, via gymnasieskolan, eventuell eftergymnasial utbildning, vuxenutbildning och fram till inträdet på arbetsmarknaden. Vi har uppgifter om ungas utbildningsval, skolenhet och försörjningsförhållanden liksom om födelseland och socioekonomisk bakgrund. I rapporten utgår vi från eleverna som gick i sjätte klass respektive nionde klass år 2008 och följer ungdomarna fram till dess de var 22 respektive 26 år gamla. Rapporten kan förhoppningsvis fungera som ett underlag för fortsatta diskussioner och för beslutsfattande gällande de villkor unga i Malmö ställs inför i samband med övergången från skola till arbetsliv.

Förhållandena i Malmö skulle kunna beskrivas i termer av såväl utbildningsunderskott som utbildningsexpansion. En betydande andel unga har en ofullständig utbildning på grundläggande nivå samtidigt som andelen som väljer högskoleförberedande program i gymnasieskolan och som påbörjar eftergymnasial utbildning är stor, om än inte större än i de andra storstadsregionerna. Ofullständig utbildning på grundläggande nivå skapar överrisker för etablerings- och försörjningsproblem samtidigt som högskoleförberedande utbildning på gymnasiet och eftergymnasial utbildning inte självklart garanterar goda sysselsättnings- och försörjningsförhållanden, särskilt om utbildningen inte leder fram till en examen på eftergymnasial nivå. Hur kan utbildningsmönstret i Malmö utvecklas för att bli mer normbrytande och bättre matchat till både enskilda individers och arbetslivets behov? Ett socialt inkluderingsperspektiv talar för att fler måste ges möjligheter att fullfölja utbildning på grundläggande nivå, men också för att utbildningsvägarna och etableringsförhållandena för de som väljer högskoleförberedande utbildning på gymnasiet bör uppmärksammas mer.

2 EN ELEVUPPFÖLJNING

– sjätteklassare och niondeklassare
från 2008 i Malmös grundskolor

För att kunna genomföra kartläggningen av ungas karriärvägar har kunskapsalliansen Muvah tillgång till registerdata från SCB avseende individer som gick årskurserna 4 till och med 9 i grundskolor i Malmö från år 2008 till och med 2014 och vi väljer här att följa upp eleverna i årskurs 6 och 9 från 2008.

Motivet till att vi har valt ut just dessa årskullar är att de har kommit längre i sin etableringsprocess än de yngre årskullarna, det vill säga de har i högre grad hunnit ta de första stegen ut i arbetslivet eller påbörjat eftergymnasial utbildning. Vi har också möjlighet att urskilja i vilken utsträckning övergångsfasen från utbildning till arbetsliv är förenad med kortare eller längre perioder med sociala ersättningar och bidrag. Sjätteklassarna från 2008 påbörjade gymnasiestudierna efter att gymnasireformen 2011 (Gy11) hade introducerats och det innebär att vi också kan göra en del bedömningar av hur reformen påverkade ungas utbildningsval. Jämförelsen av sjätteklassarna och niondeklassarna syftar främst till att ge oss kunskaper om hur utdragen övergångsprocessen är. De flesta av sjätteklassarna var 22 år vid det sista uppföljningsåret (2017). I vilken utsträckning var de som väljer bort vidare studier förvärvsarbetande och egenförsörjande? Niondeklassarna var följaktligen fyra år äldre vid det sista uppföljningsåret (2018)². De flesta var 26 år. Det innebär framför allt att vi kan säga något mer om övergången till eftergymnasial utbildning. Hur många påbörjade eftergymnasial utbildning, vad utmärker dessa individer i relation till den övriga populationen och hur många hade nått fram till en examen?

Resultaten som presenteras i rapporten bygger på logistiska regressioner, som används när man vill göra ett slags sannolikhets- eller riskbedömningar. Med logistiska regressioner bedömer man oddset för vissa händelser eller vissa tillstånd, antingen inträffar de eller ej. Det kan till exempel handla om oddset för att en grupp individer med en viss bakgrund, låt oss säga fullbordad gymnasieutbildning, ska vara förvärvsarbetande. I statistiska termer talar man om att man mäter hur förändringar av en eller flera förklarande variabler (till exempel fullbordad gymnasieutbildning) påverkar oddset för ett visst utfall kopplat till en binär beroende variabel (till exempel att individer ska förvärvsarbete eller ej). När vi talar om binära eller dikotoma variabler så menar vi helt enkelt att de enbart kan anta två värden (1 eller 0). Oddset kan i grunden tolkas som skillnaden mellan sannolikheten för ett visst utfall dividerat med sannolikheten för ett motsatt utfall. Om sannolikheten för ett visst utfall (till exempel att gymnasieutbildade förvärvsarbetar) är 75 procent innebär det att sannolikheten för motsatsen är 25 procent, oddset blir 3 (75/25).

² Det senaste året vi har tillgång till uppgifter för år 2018, men för sjätteklassarna har vi ännu inte uppdaterat med uppgifterna för 2018.

Detta är grundprincipen, men i praktiken är de regressionskoefficienter som redovisas vid logistiska regressionsanalyser inte lika lättolkade. I den här rapporten redovisar vi så kallade oddskvoter eller oddsförhållanden.

Genom att vi använder oddskvoter kan vi jämföra hur mycket olika förklarande variabler påverkar den beroende variabeln och vi kan uttrycka resultatet av beräkningarna i procent. Återknyter vi till exemplet med utbildning och förvärvsintensitet skulle vi kunna tolka en oddskvot på 1 för förgymnasialt utbildade och 1,5 för gymnasialt utbildade som att oddset för gymnasialt utbildade att förvärvsarbete är 50 procent högre jämfört med förgymnasialt utbildade.

Logistiska regressioner går ut på att analysera oddsen eller sannolikheten för att individer i en viss undersökningspopulation, i detta fall sjätteklassare och niondeklassare i Malmö år 2008, ska befinna sig i en viss kategori vid ett senare uppföljningstillfälle. Syftet är att värdera hur olika bakgrundsfaktorer påverkar sannolikheten att befinna sig i en viss situation. Oddsen kan tolkas som sannolikheten för att befinna sig i en viss kategori dividerat med sannolikheten att inte befinna sig där. De resultat analysen ger redovisas som oddskvoter.

SJÄTTEKLASSARNAS UTBILDNINGSVÄL OCH VÄGAR GENOM GYMNASIESKOLAN

När de som tillhörde årskullen sjätteklassare från 2008 var 16 år, det vill säga år 2012, påbörjade det stora flertalet gymnasiestudier. I det här avsnittet kartläggs vägarna genom gymnasieskolan.

Enligt en logistisk regression där vi kontrollerar för variabler kopplade till föräldrarnas utbildningsnivå, sysselsättningsgrad och familjebakgrund minskade oddset för att individerna i populationen skulle välja ett yrkesprogram i gymnasieskolan om någon förälder hade eftergymnasial utbildning. Oddset ökade däremot om de hade inrikes bakgrund. Om någon förälder hade eftergymnasial utbildning minskade oddset för att ungdomarna skulle välja ett yrkesprogram med 63 procent (jämfört med om ingen vårdnadshavare hade eftergymnasial utbildning). Om de hade inrikes bakgrund ökade oddset med 28 procent. Föräldrarnas sysselsättningsstatus hade mindre betydelse. Oddset för att gå ett introduktionsprogram minskade med 63 procent om någon förälder

hade eftergymnasial utbildning, med 63 procent om båda vårdnadshavarna förvärvsarbetade och med 49 procent om individerna hade inrikes bakgrund.

I tabell 1 ges en översiktlig bild av andelen som fullbordade ett nationellt program i gymnasieskolan bland eleverna som gick årskurs 6 i grundskolan i Malmö år 2008.

TABELL 1

FULLBORDAT OCH EJ FULLBORDAT ETT NATIONELLT PROGRAM AV SJÄTTEKLASSARNA FRÅN 2008

MALMÖ TOTALT	ANTAL	ANDEL
Samtliga högskoleförberedande program	970	100
Därav fullbordat	662	68
Samtliga yrkesprogram	611	100
Därav fullbordat	353	58

Som framgår av tabell 1 var det en högre genomströmning på de högskoleförberedande programmen (HP) än på yrkesprogrammen (YP), vilket överensstämmer med bilden på nationell nivå. För sjätteklassare från hem där någon förälder hade eftergymnasial utbildning var oddset för att fullborda en högskoleförberedande utbildning dubbelt så stort jämfört med sjätteklassare från hem där ingen av föräldrarna hade högre utbildning. Även vårdnadshavarnas sysselsättningsstatus och familjebakgrund påverkade oddsen för att fullborda en högskoleförberedande utbildning. Om båda föräldrarna förvärvsarbetade ökade oddset för att fullborda utbildningen med 29 procent och om individen hade inrikes bakgrund med 41 procent.

När det gäller oddset för att fullborda en yrkesutbildning hade främst familjebakgrunden och föräldrarnas sysselsättningsstatus betydelse. Vårdnadshavarnas utbildningsnivå, mätt som förekomsten av föräldrar med eftergymnasial utbildning, hade mindre betydelse vilket främst förklaras av att det var ovanligt att yrkes elever hade föräldrar med eftergymnasial utbildning. Inrikes bakgrund ökade oddset för att individen skulle fullfölja en yrkesutbildning med 82 procent (jämfört med individer med utländsk

bakgrund). Om båda föräldrarna var förvärvsarbetande ökade oddset för att eleven fullföljde yrkesutbildningen med drygt 20 procent (jämfört med elever vars båda föräldrar inte förvärvsarbetade).

Sammanfattningsvis kan konstateras att utbildningsvalen i hög utsträckning påverkades av individens socioekonomiska bakgrund. För det första handlade det om föräldrarnas utbildningsnivå. Individer med någon vårdnadshavare med eftergymnasial utbildning studerade oftare på ett högskoleförberedande program jämfört med individer vars vårdnadshavare inte hade någon eftergymnasial utbildning. För det andra handlade det om föräldrarnas sysselsättningsstatus. Sjätteklassare vars föräldrar förvärvsarbetade år 2008 gick i högre utsträckning på högskoleförberedande program jämfört med individer vars vårdnadshavare inte förvärvsarbetade år 2008. Utbildningsvalen påverkades också av individens familjebakgrund. Oddsens för att ha befunnit sig på ett yrkesprogram var högre för individer med inrikes bakgrund jämfört med individer med utländsk bakgrund.

Även utbildningsresultaten i gymnasieskolan påverkades av dessa bakgrunds-förhållanden. Oddset för att ha tagit ut en gymnasieexamen var högre för individer vars föräldrar hade eftergymnasial utbildning och förvärvsarbetade år 2008 jämfört med individer vars föräldrar inte hade eftergymnasial utbildning och inte förvärvsarbetade år 2008. Föräldrarnas födelse-land, det vill säga om individerna hade inrikes eller utländsk bakgrund, hade dock störst betydelse för att fullfölja en utbildning. För individer med inrikes bakgrund var oddset för att ha nått en gymnasieexamen drygt 130 procent större jämfört med individer med utländsk bakgrund. Omvänt visar resultaten att oddset för att inte ha fullbordat en gymnasieutbildning var högre för individer vars föräldrar hade högst förgymnasial utbildning, som inte var förvärvsarbetande år 2008 och för individer med utländsk bakgrund.

! Föräldrarnas utbildningsbakgrund var helt utslagsgivande för utbildningsvalet
● på gymnasiet

Föräldrarnas utbildningsbakgrund samt sysselsättningsstatus påverkar sannolikheten för att eleven fullföljer en gymnasieutbildning

Föräldrarnas födelse-land har stor betydelse för om eleven fullföljer en gymnasieutbildning

SJÄTTEKLASSARNAS SYSSELSÄTTNINGSTATUS

■ detta avsnitt ska vi följa upp individernas status några år efter att de lämnade gymnasieskolan. Det primära uppföljningsåret för sjätteklassarna från 2008 är år 2017. Vi är i första hand intresserade av övergångarna till arbetslivet och lyfter fram faktorer som påverkade oddset för att förvärvsarbeta år 2017. Bland sjätteklassarna var andelen som hunnit skaffa sig erfarenhet av eftergymnasiala studier det sista uppföljningsåret ganska begränsad. Andelen med erfarenhet av eftergymnasiala studier var betydligt större i den några år äldre gruppen som gick ut årskurs 9 2008.

Vi inleder med att belysa sjätteklassarnas sysselsättningsstatus under uppföljningsåret 2017. Tabellerna 2 och 3 visar oddsen för att en individ var förvärvsarbetande år 2017. Vi har kontrollerat för ett antal variabler gällande individens utbildningsbakgrund, socioekonomiska bakgrund och familjebakgrund.

Till att börja med visar tabell 2 oddsen för att vara sysselsatt år 2017 baserat på en uppsättning socioekonomiska bakgrundsfaktorer. Av tabellen framgår att oddset för att förvärvsarbeta var lägre för individer vars vårdnadshavare var ensamstående år 2008. Oddset för att en individ förvärvsarbetade år 2017 var 18 procent lägre om vårdnadshavaren var ensamstående år 2008.

Även föräldrarnas utbildningsnivå påverkade oddset för om en individ var förvärvsarbetande år 2017. Oddset för att vara sysselsatt var lägre för individer vars vårdnadshavare hade eftergymnasial utbildning år 2008. Det är rimligen ett uttryck för att individer vars föräldrar var akademiskt utbildade i större utsträckning studerade år 2017 och av den anledningen inte förvärvsarbetade.

Tabellen visar också att oddset för att förvärvsarbeta under uppföljningsåret var högre för individer vars vårdnadshavare förvärvsarbetade år 2008. Oddset för att förvärvsarbeta år 2017 var drygt 50 procent större för individer vars båda vårdnadshavare var förvärvsarbetande år 2008, jämfört med om ingen eller bara en av vårdnadshavarna förvärvsarbetade.

Till sist framgår det att oddsen för att förvärvsarbeta var högre för individer med inrikes bakgrund jämfört med individer med utländsk bakgrund. För individer med utländsk bakgrund var oddset för att förvärvsarbeta under uppföljningsåret 44 procent lägre jämfört med individer med inrikes bakgrund.

TABELL 2

RESULTATET FRÅN LOGISTISKA REGRESSIONER FÖR ODDSEN ATT FÖRVÄRVS-
ARBETA ÅR 2017 FÖR INDIVIDER SOM GICK I ÅRSKURS 6 I MALMÖ ÅR 2008

ÅRSKURS 6 ÅR 2008	FÖRVÄRVSARBETANDE ÅR 2017
VÅRDNADSHAVARE	
Ej ensamstående	1
Ensamstående	0,82
VÅRDNADSHAVARE	
Minst en ej förvärvsarbete	1
Båda förvärvsarbete	1,51
Ingen eftergymnasial utbildning	1
Minst en eftergymnasial utbildning	0,68
FAMILJEBAKGRUND	
Inrikes bakgrund	1
Utländsk bakgrund	0,56

När det gäller individens utbildningsbakgrund visar uppgifterna i tabell 3 att oddset för att förvärvsarbete under det sista uppföljningsåret var betydligt högre för sjuåringar som följt en gymnasial yrkesutbildning. För yrkesutbildade individer var oddset för att vara sysselsatt 4,59, vilket kan utläsas som att oddset för att förvärvsarbete var nästan 360 procent större relativt dem som inte hade någon gymnasieutbildning. I uppgifterna i tabellen ingår inte bara de som hade fullbordat en gymnasial yrkesutbildning utan även de som påbörjat en sådan utbildning utan att fullborda den. Med andra ord talar uppgifterna i tabellen för att även en ofullbordad yrkesutbildning ökade sannolikheten för framtida förvärvsarbete.

Även att ha befunnit sig på en högskoleförberedande utbildning ökade oddset för att förvärvsarbete, men effekten var inte lika stor som för individer med en bakgrund på ett yrkesprogram. En delförklaring är att en större andel av de som läst ett högskoleförberedande program studerade år 2017.

TABELL 3

RESULTATET AV LOGISTISKA REGRESSIONER FÖR ODDSSEN ATT VARA FÖRVÄRVSARBETANDE ÅR 2017 FÖR INDIVIDER SOM GICK I ÅRSKURS 6 I MALMÖ ÅR 2008

ÅRSKURS 6 ÅR 2008	SYSSELSATT ÅR 2017
UTBILDNINGSBACKGRUND	
Ingen gymnasieutbildning	1
Yrkesutbildning	4,59
Högskoleförberedande utbildning	2,93

Oddset för att förvärvsarbeta ökade alltså betydligt för individer med en bakgrund på något av gymnasieskolans nationella program. Effekten var starkast om man hade varit inskriven på ett yrkesprogram, vilket naturligtvis inte är överraskande. Samtidigt är det värt att poängtera skillnaden mellan de som påbörjade en yrkesutbildning och de som påbörjade en högskoleförberedande utbildning. Att andelen förvärvsarbetande är större i den förstnämnda gruppen är väntat och förklaras som sagt till viss del av att individer från högskoleförberedande utbildningar oftare övergår till eftergymnasiala studier. Men långt ifrån alla av de som gått en högskoleförberedande utbildning studerade år 2017.

! Om elevens vårdnadshavare hade försörjningsstöd 2008 ökade oddsen
● dramatiskt (med drygt 330 procent!) för att ungdomen själv skulle uppbära försörjningsstöd vid 22 års ålder

Sammanfattningsvis kan konstateras att oddset för att vara förvärvsarbetande i hög utsträckning påverkades av individens utbildningsbakgrund i gymnasiet. Högst var oddset för individer med en bakgrund på något av gymnasieskolans yrkesprogram. Men även andra faktorer som individers socioekonomiska bakgrund och familjebakgrund påverkade oddsen för att förvärvsarbeta. Oddsens för att vara sysselsatt år 2017 var lägre för sjuåringar som bodde med en ensamstående förälder, vars vårdnadshavare inte jobbade år 2008 och som hade utländsk bakgrund.

! Oddsden att förvärvsarbeta vid 22 års ålder minskade om eleven i åk 6 (2008):

- Hade vårdnadshavare som inte arbetade
- Bodde med en ensamstående vårdnadshavare
- Har utländsk bakgrund
- Inte avslutat gymnasiestudier
- Gått ett högskoleförberedande program på gymnasiet (jämfört med yrkesprogram)

NIONDEKLASSARNAS VÄGAR FRÅN SKOLA TILL ARBETSLIV

I det här avsnittet ska vi följa upp niondeklassarna från 2008. Ser vi några avvikelser i övergångsmönstren i förhållande till den några år yngre årskullen? Uppföljningen omfattar totalt 2 712 individer som var folkbokförda i Malmö och avslutade årskurs 9 i någon av stadens grundskolor år 2008. Det sista uppföljningsåret är denna gång 2018, det vill säga drygt tio år efter att individerna i den aktuella årskullen lämnade grundskolan.

TABELL 4

GYMNASIEUTBILDNING BLAND NIONDEKLASSARNA FRÅN 2008

	ANTAL	ANDEL
Högskoleförberedande program	1459	53
Yrkesprogram	869	32
Introduktions program/individuellt program	382	15
Totalt	2712	100

Jämfört med den tre år yngre årskullen var det en större andel av niondeklassarna som valde yrkesprogram, 32 procent jämfört med enbart 20 procent bland sätteklassarna. Andelen som valde högskoleförberedande program var lägre, 53 jämfört med 58 procent. Andelen som gick vidare till ett introduktionsprogram (eller ett individuellt program som det fortfarande kallades före gymnasiereformen 2011) var ungefär densamma. Bland sätteklassarna från 2008 påbörjade 14 procent ett introduktionsprogram på gymnasiet.

En större andel unga kvinnor valde högskoleförberedande program än män. Omvänt gällde att en större andel män än kvinnor valde yrkesprogram. Personer med utländsk bakgrund var överrepresenterade på högskoleförberedande program och på introduktionsprogram/individuellt program. Flertalet med inrikes bakgrund valde högskoleförberedande program (56 procent) samtidigt som nästan fyra av tio valde ett yrkesprogram. Personer med utländsk bakgrund var starkt underrepresenterade på yrkesprogram.

- ! Personer med utländsk bakgrund var överrepresenterade på
- högskoleförberedande program och på introduktionsprogram, och starkt underrepresenterade på yrkesprogram

Av niondeklassarna från 2008 som hade minst en förälder med eftergymnasial utbildning studerade drygt 70 procent på högskoleförberedande program. Motsvarande andel bland dem vars båda föräldrar hade utbildning som understeg eftergymnasial nivå var 38 procent.

Mindre än 6 procent av dem med minst en förälder med eftergymnasial utbildning studerade på introduktionsprogram/individuellt program. Motsvarande andel bland dem vars båda föräldrar hade utbildning som understeg eftergymnasial nivå var drygt 21 procent.

- ! Oddsen att studera på ett högskoleförberedande program nästan tredubblades
- om minst en av elevens vårdnadshavare hade eftergymnasial utbildning

Föräldrarnas utbildningsbakgrund var alltså utslagsgivande för utbildningsvalet på gymnasiet. Oddset för att studera på ett högskoleförberedande program ökade med 290 procent om man hade minst en förälder med eftergymnasial utbildning (jämfört med om man inte hade det). När man kontrollerar för vårdnadshavarnas utbildningsnivå hade familjebakgrunden (inrikes eller utländsk bakgrund) ingen effekt alls på oddsen för att studera på ett högskoleförberedande program. Däremot var alltså studier på ett yrkesprogram och ett introduktionsprogram negativt respektive positivt korrelerade till utländsk bakgrund.

SYSSELSÄTTNINGSGRAD, FÖRVÄRVSINKOMSTER OCH FÖRSÖRJNINGSTÖD

Andelen förvärvsarbetande bland niondeklassarna under uppföljningsåret 2018 visade samma mönster som för sjuåtteklassarna. Sysselsättningsgraden varierade i första hand med utbildningsbakgrund och familjebakgrund.

Totalt var 65 procent av niondeklassarna förvärvsarbetande år 2018, det vill säga vid 26 års ålder. Sysselsättningsgraden var högst bland dem med en bakgrund på yrkesprogram i gymnasieskolan. 76 procent av dem som följt ett yrkesprogram förvärvsarbetade jämfört med 63 procent bland dem som hade studerat på ett högskoleförberedande program. De som hade utländsk bakgrund hade en betydligt lägre sysselsättningsgrad än de med inrikes bakgrund, 60 procent jämfört med 68 procent. Lägst var andelen sysselsatta bland dem med en bakgrund på ett individuellt program, knappt 54 procent.

- 76 procent av elever som gått ett yrkesprogram på gymnasiet
- jobbade när de var 26 år, jämfört med 63 procent som gått ett högskoleförberedande program

Skillnaderna mellan könen var små. Män hade en något högre sysselsättningsgrad än kvinnor, 66 procent jämfört med 64. Skillnaden måste betraktas som liten givet att kvinnorna i betydligt högre grad studerade under uppföljningsåret. Om vi tittar närmare på olika bakgrundsförhållanden som påverkade sannolikheten för att förvärvsarbeta i den berörda årskullen kan vi, precis som när det gällde sjuåtteklassarna från 2008, konstatera att om båda föräldrarna förvärvsarbetade år 2008 ökade också oddset för att barnen skulle förvärvsarbeta 2018. På motsvarande sätt minskade oddset för att barnen skulle förvärvsarbeta om någon av föräldrarna uppbar försörjningsstöd. Att ha utländsk bakgrund minskade också oddset något för att förvärvsarbeta jämfört med att ha inrikes bakgrund, men effekten av utländsk bakgrund avtog om man kontrollerar för om föräldrarna erhållit försörjningsstöd. Liksom för sjuåtteklassarna kan vi också konstatera att oddset för att förvärvsarbeta minskade om man hade någon eftergymnasialt utbildad förälder. Det sistnämnda förhållandet, som kan verka paradoxalt, förklaras följaktligen av att många i årskullen fortfarande studerade 2018 och att personer med eftergymnasialt utbildade föräldrar var kraftigt överrepresenterade bland dem som deltog i högre utbildning.

Om vi uteslutande uppmärksammar de individer i årskullen som inte hade någon erfarenhet av eftergymnasial utbildning och inte heller bedrev några högskole- eller universitetsstudier år 2018 blir mönstret än tydligare. Oddset för om du förvärvsarbetade eller ej var i än högre grad en effekt av tidigare gymnasieutbildning.

- ! Elever med utländsk bakgrund hade betydligt lägre
- sysselsättningsgrad än de med inrikes bakgrund

TABELL 5

RESULTAT AV LOGISTISKA REGRESSIONER FÖR ODDS ATT VARA FÖRVÄRVSARBETANDE 2018 BLAND PERSONER UTAN HÖGSKOLE- OCH UNIVERSITETSUTBILDNING

ÅRSKURS 9 ÅR 2008	FÖRVÄRVSARBETANDE ÅR 2018
Ingen gymnasieutbildning	1
Högskoleförberedande utbildning	7,54
Yrkesutbildning	17,48
Introduktionsprogram/individuellt program	5,99

Oddsquoterna i tabell 5 visar att en person som gått en högskoleförberedande utbildning på gymnasiet, men som saknade erfarenhet av eftergymnasiala studier, hade sex till sju gånger högre odds för att vara förvärvsarbetande än en person som helt saknade gymnasieutbildning. Bland dem som gått en yrkesutbildning var oddset för att förvärvsarbeta hela sexton till sjutton gånger större och bland dem med en bakgrund på ett introduktionsprogram/individuellt program fem gånger större.

940 individer ingick i gruppen som förvärvsarbetade och som saknade erfarenhet av högre utbildning. Av dessa hade ungefär hälften en bakgrund på ett yrkesprogram, knappt 30 procent på ett högskoleförberedande program och flertalet övriga på ett individuellt program. Den genomsnittliga förvärvsinkomsten år 2018 för samtliga i gruppen uppgick till 234 000 kronor. För yrkesutbildade översteg genomsnittsinkomsten 250 000 kronor. De som hade

en bakgrund på högskoleförberedande program hade en genomsnittlig inkomst på 228 000 kronor och tidigare elever på individuellt program hade en genomsnittsinkomst på 200 000 kronor.

- ! Vid 26 års ålder har de med en bakgrund på yrkesprogram högst sysselsättning
- och högst inkomst

Niondeklassarna från 2008 som hade utländsk bakgrund och som ingick i gruppen förvärvsarbetande hade genomsnittligt lägre löneinkomster än de med inrikes bakgrund. Skillnaden uppgick till ungefär 30 000 kronor per person 2018. Förvärvsinkomsterna för dem med utländsk bakgrund understeg genomsnittsinkomsten för samtliga i gruppen med ungefär 15 procent.

Skillnaderna i genomsnittsinkomst bland förvärvsarbetande år 2018 var också betydande mellan kvinnor och män. Män hade genomgående högre inkomster. Detta gällde oavsett familjebakgrund och utbildningsbakgrund i gymnasiet. Störst var skillnaden bland dem som hade en yrkesutbildning i gymnasiet och minst var skillnaden bland dem med en bakgrund på ett introduktionsprogram. Män med inrikes bakgrund som hade gått på ett yrkesprogram i gymnasiet hade en årsinkomst på i genomsnitt 271 000 kronor år 2018, vilket kan jämföras med 214 000 kronor för yrkesutbildade kvinnor med inrikes bakgrund. Skillnaden i genomsnittlig årslön uppgick således till 57 000 kronor. Även bland dem med utländsk bakgrund var inkomstskillnaderna mellan könen betydande. Bland yrkesutbildade med utländsk bakgrund översteg skillnaden 50 000 kronor år 2018.

- ! Personer med inrikes bakgrund tjänar mer än personer med utrikes bakgrund
- Män tjänar betydligt mer än kvinnor, oavsett gymnasial utbildningsbakgrund och familjebakgrund

Försörjningsstödsberoendet bland niondeklassarna från 2008 var starkt relaterat till socioekonomisk bakgrund, ofullständig utbildning och familjebakgrund. Totalt sett erhöll 8 procent av samtliga individer i populationen eller 220 personer försörjningsstöd vid något tillfälle 2018. Andelen män som beviljats försörjningsstöd var något större än andelen kvinnor, men det var inga dramatiska skillnader mellan könen. Skillnaderna var större relaterat till familjebakgrund. Drygt 12 procent av dem med utländsk bakgrund beviljades försörjningsstöd under året jämfört med strax under 5 procent bland dem med inrikes bakgrund.

Utbildningsbakgrunden var väldigt utslagsgivande för om man hade försörjningsstöd eller ej. Bland dem som gått ett högskoleförberedande program i gymnasiet var det enbart drygt 3 procent som hade försörjningsstöd 2018. Motsvarande andel bland yrkesutbildade var 8 procent, en andel som alltså motsvarade genomsnittet för årskullen som helhet. Bland tidigare elever på individuellt program var det närmare 24 procent som under kortare eller längre perioder uppbar försörjningsstöd år 2018.

! Familjebakgrunden har ingen betydelse för sannolikheten att uppbära
● försörjningsstöd, det är föräldrarnas socioekonomiska förhållanden som är utslagsgivande

Tittar vi närmare på riskerna för att behöva uppbära försörjningsstöd framstår utbildningsbakgrund liksom socioekonomiska bakgrundsförhållanden, som i vilken utsträckning föräldrarna förvärvsarbetade och om föräldrarna uppburit försörjningsstöd, som helt utslagsgivande. Kontrollerar man för dessa förhållanden hade familjebakgrunden, det vill säga om individen hade utländsk eller inrikes bakgrund, ingen betydelse.

NIONDEKLASSARNAS ÖVERGÅNGAR TILL HÖGRE UTBILDNING

Andelen sjätteklassare från 2008 som hade hunnit skaffa sig erfarenhet av högskole- och universitetsstudier vid 22–23 års ålder var som tidigare påtalats ganska begränsad, knappt 16 procent. Ser vi närmare på gruppen niondeklassare från 2008, som hade uppnått 25–26 års ålder vid det sista uppföljningsåret 2018, såg bilden väldigt annorlunda ut. 1 301 av dessa hade erfarenhet av akademisk utbildning. Det motsvarade en andel på 47 procent.

Kvinnor var klart överrepresenterade bland individerna som hade erfarenhet av högre utbildning.

TABELL 6

FAMILJEBAKGRUND BLAND NIONDEKLASSARE FRÅN 2008 MED ERFARENHET AV HÖGRE UTBILDNING (ANDELAR)

	HÖGRE UTBILDNING	EJ HÖGRE UTBILDNING	SAMTLIGA
Inrikes bakgrund	52	48	100
Utländsk bakgrund	41	59	100
Totalt	47	53	100

Ser man till andelen av individerna i årskullen totalt var de med utländsk bakgrund underrepresenterade bland högskole- och universitetsstuderande. De utgjorde drygt 36 procent av dem som påbörjade eftergymnasiala studier samtidigt som 42 procent av samtliga personer i årskullen hade utländsk bakgrund.

Utrikes födda var underrepresenterade och utgjorde drygt 10 procent av dem som påbörjade högskole- och universitetsstudier medan de utgjorde strax över 13 procent av årskullen totalt.

26 procent av dem som påbörjade högskole- och universitetsstudier var födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar, det vill säga de tillhörde den så kallade ”andra generationen”. Andra generationen utgjorde 29 procent av individerna

i årskullen totalt och var därmed något underrepresenterad bland dem som påbörjade högskole- och universitetsstudier.

Andelen med utländsk bakgrund som påbörjade högskole- och universitetsstudier var ändå betydligt högre jämfört med snittet bland högskole- och universitetsstuderande i landet som helhet.

- ! 47 procent av niondeklassarna från 2008 har studerat på högskola eller universitet
- Kvinnor är överrepresenterade
- Personer med utländsk bakgrund är underrepresenterade, men andelen är ändå betydligt högre på Malmö universitet jämfört med riksgenomsnittet

Personer med inrikes bakgrund enligt definitionen inrikes födda med minst en inrikes född förälder var överrepresenterade i gruppen som påbörjade högskole- och universitetsstudier. De utgjorde närmare 58 procent av årskullen totalt och samtidigt nästan 64 procent av dem som påbörjade eftergymnasiala studier.

Nästan 70 procent av de niondeklassare som hade studerat på högskoleförberedande program i gymnasiet påbörjade senare högskole- och universitetsstudier. Det betyder att de utgjorde drygt 78 procent i gruppen högskole- och universitetsstuderande som helhet. De övriga hade i huvudsak en bakgrund på yrkesprogram i gymnasieskolan.

Det är värt att notera att drygt 30 procent av samtliga som påbörjade högskole- och universitetsstudier också hade kompletterat gymnasiestudierna med utbildning på komvux och/eller folkhögskola.

- ! 30 procent av de högskolestuderande från årskullen hade kompletterat sina gymnasiestudier på komvux och/eller folkhögskola

Övergångarna till högre utbildning är utdragna. Skolverkets uppföljningar talar för att gymnasieelevers direktövergångar från gymnasiet till högskole- och universitetsstudier minskade under läsåren 2008/09 till 2015/16 (Skolverket 2018). Andelen minskade från knappt 25 till 20 procent. Andelen som övergått till högre utbildning upp till tre år efter avslutad gymnasieutbildning minskade också och understeg 40 procent under det sista uppföljningsåret. En betydligt

större andel av personerna med eftergymnasialt utbildade föräldrar valde högre utbildning jämfört med unga vars föräldrar saknade erfarenhet av akademiska studier.

TABELL 7

FÖRÄLDRARNAS UTBILDNINGSBACKGRUND I GRUPPEN NIONDEKLASSARE MED HÖGSKOLE- OCH UNIVERSITETSUTBILDNING

		HÖGSKOLE- OCH UNIVERSITETS- STUDIER	EJ HÖGSKOLE- OCH UNIVERSITETS STUDIER	TOTALT
Ingen förälder efter- gymnasial utbildning	Antal	476	974	1450
	Andel	33	67	100
Någon förälder efter- gymnasial utbildning	Antal	825	467	1292
	Andel	64	36	100
Totalt	Antal	1301	1441	2742
	Andel	47	53	100

Av dem som påbörjade högskole- och universitetsstudier hade 64 procent minst en förälder med eftergymnasial utbildning. Bland dem som inte påbörjade högskole- och universitetsstudier var den andelen enbart 32 procent. Oddset för att en individ skulle ha påbörjat högskole- och universitetsstudier ökade med 230 procent om hen hade minst en förälder med eftergymnasial utbildning (jämfört med om vårdnadshavarna hade utbildning på lägre nivå).

Familjebakgrunden (utländsk eller inrikes bakgrund) hade ingen betydelse medan däremot förekomst av försörjningsstöd bland föräldrarna (år 2008) kraftigt minskade oddset för påbörjad högskole- och universitetsutbildning. Om båda föräldrarna förvärvsarbetade (2008) fördubblades dessutom oddset för högskole- och universitetsstudier jämfört med om ingen vårdnadshavare förvärvsarbetade.

ERFARENHETER FRÅN MALMÖ UNIVERSITET

Strax över 34 procent av de 1 301 niondeklassare från år 2008 som påbörjade högskole- och universitetsstudier hade valt studier vid Malmö universitet. Könsfördelningen var något jämnare bland dem som påbörjade studier vid Malmö universitet än vid andra lärosäten.

Av dem som påbörjade studier vid Malmö universitet utgjorde kvinnorna 55 procent och männen 45 procent. Vid andra lärosäten var motsvarande fördelning 57 procent kvinnor och 43 procent män.

TABELL 8

FAMILJEBAKGRUND BLAND NIONDEKLASSARNA FRÅN 2008 SOM PÅBÖRJADE UTBILDNING VID MALMÖ UNIVERSITET

		MALMÖ UNIVERSITET	ANDRA LÄROSÄTEN	TOTALT
Inrikes bakgrund	Antal	246	583	829
	Andel	55	68	64
Utländsk bakgrund	Antal	198	274	472
	Andel	45	32	36
Totalt	Antal	444	857	1301
	Andel	100	100	100

Av uppgifterna i tabell 8 framgår att andelen med utländsk bakgrund var betydligt större bland de niondeklassare från 2008 som valde att studera vid Malmö universitet, nästan 45 procent jämfört med 32 procent bland dem som påbörjade studier vid andra lärosäten. 42 procent av dem som påbörjade högskole- och universitetsstudier och som hade utländsk bakgrund studerade vid Malmö universitet. Det kan jämföras med strax under 30 procent bland dem som hade inrikes bakgrund.

Av dem som var utrikes födda och påbörjade högskole- och universitetsstudier valde 36 procent utbildningar vid Malmö universitet. Motsvarande andel bland dem med två utrikes födda föräldrar (andra generationen) var drygt 44 procent. 11 procent av dem som påbörjade studier vid Malmö universitet var utrikes födda, en något högre andel jämfört med dem som valde studier vid andra lärosäten. Den stora avvikelsen gällde alltså gruppen inrikes födda med två utrikes födda föräldrar som utgjorde närmare 34 procent av dem som påbörjade studier vid Malmö universitet jämfört med 22 procent av dem som påbörjade studier vid andra lärosäten. Det är således en grupp som Malmö universitet lyckades attrahera väl.

TABELL 9

FÖRÄLDRARNAS UTBILDNINGSBAKGRUND BLAND NIONDEKLASSARNA SOM PÅBÖRJADE UTBILDNING VID MALMÖ UNIVERSITET

		MALMÖ UNIVERSITET	ANDRA LÄROSÄTEN	TOTALT
Ingen förälder för- gymnasial utbildning	Antal	300	674	974
	Andel	68	79	75
Någon förälder för- gymnasial utbildning	Antal	144	183	327
	Andel	32	21	25
Totalt	Antal	444	857	1301
	Andel	100	100	100

En betydligt större andel av dem som påbörjade studier vid Malmö universitet hade föräldrar med låg utbildning jämfört med dem som valde utbildning vid andra lärosäten. Drygt 32 procent av de studerande vid Malmö universitet hade minst en vårdnadshavare med förgymnasial utbildning jämfört med 21 procent bland de som valde att studera vid andra lärosäten. 55 procent av de studerande vid Malmö universitet hade minst en förälder med eftergymnasial utbildning jämfört med 68 procent bland studerande vid andra lärosäten. Det var följaktligen sammantaget 34 procent av dem som påbörjade högskole- och universitetsstudier som studerade vid Malmö universitet. Samtidigt studerade

44 procent av dem som hade minst en vårdnadshavare med förgymnasial utbildning vid Malmö universitet. Strax under 30 procent av dem som hade minst en vårdnadshavare med eftergymnasial utbildning påbörjade studier i Malmö. Bland dem som hade två vårdnadshavare med eftergymnasial utbildning och som påbörjade högskole- och universitetsstudier (totalt 378 individer) valde enbart drygt 23 procent studier i Malmö.

- ! Malmö universitet lyckas bättre än riksnittet med att rekrytera studenter med
- lågutbildade föräldrar samt studenter med utländsk bakgrund

Uppgifterna talar alltså för att Malmö universitet i högre grad attraherade studenter från ”studieovana” miljöer än andra lärosäten (inom den berörda årskullen niondeklassare) även om andelen studerande med eftergymnasial utbildade vårdnadshavare var hög också i Malmö. Inom gruppen med erfarenhet av eftergymnasial utbildning ökade sannolikheten för studier vid Malmö universitet med 80 procent om man hade utländsk bakgrund och med närmare 45 procent om man hade minst en förälder med förgymnasial utbildning.

GENOMSTRÖMNING OCH EXAMINATIONSGRAD

Av dem som påbörjade högskole- och universitetsutbildning bland niondeklassarna från 2008 uppnådde kvinnor i högre grad en akademisk examen än män. Det är också förenligt med det etablerade mönstret. Bland kvinnor som studerade vid Malmö universitet var också andelen som tog ut en akademisk examen något högre jämfört med andelen vid andra lärosäten. Samtidigt är skillnaden mycket stor mellan andelen som uppnått en registrerad examen bland män som studerade vid Malmö universitet och andra lärosäten. Det var enbart 13 procent av männen som påbörjade studier vid Malmö universitet som hade uppnått en examen 2018 jämfört med drygt 29 procent bland de män som hade valt att studera vid andra lärosäten.

Här finns alltså en avvikelse som bidrog till att den totala andelen som uppnått examen vid Malmö universitet var lägre än vid andra lärosäten. Den låga andelen som uppnått en examen kan generellt sett förklaras av att de påbörjat sina utbildningar sent och fortfarande studerade under det sista uppföljningsåret (2018).

TABELL 10**FAMILJEBAKGRUND OCH REGISTRERAD AKADEMISK EXAMEN BLAND NIONDEKLASSARNA FRÅN 2008**

MALMÖ UNIVERSITET		REGISTRERAD AKADEMISK EXAMEN	EJ REGISTRERAD AKADEMISK EXAMEN	TOTALT
Inrikes bakgrund	Antal	51	195	246
	Andel	21	79	100
Utländsk bakgrund	Antal	60	138	198
	Andel	30	70	100
Totalt	Antal	111	333	444
	Andel	25	75	100
ANDRA LÄROSÄTEN				
Inrikes bakgrund	Antal	177	406	583
	Andel	30	70	100
Utländsk bakgrund	Antal	92	182	274
	Andel	34	66	100
Totalt	Antal	269	588	857
	Andel	31	69	100

Hur såg då utfallet vad gäller genomströmningen och examinationsgraden ut i relation till studenternas familjebakgrund? Uppgifterna som redovisas i tabell 10 visar intressanta mönster. Till att börja med framgår det att niondeklassarna från 2008 som påbörjade högskole- och universitetsstudier och hade utländsk bakgrund i högre grad än de med inrikes bakgrund hade uppnått en examen år 2018. Det gällde såväl bland de som studerat vid Malmö universitet som vid andra lärosäten.

- ! Studenterna med utländsk bakgrund uppnår examen i högre grad
- än studenterna med inrikes bakgrund (ur den undersökta årskullen)

Den första tabellen visar också att andelen av personerna med inrikes bakgrund som uppnådde en akademisk examen vid Malmö universitet var betydligt lägre jämfört med dem som påbörjade studier vid andra lärosäten, nästa 10 procentenheter lägre. Personerna med utländsk bakgrund utgjorde 45 procent av dem som påbörjat studier vid Malmö universitet, men de utgjorde samtidigt 54 procent av dem som hade uppnått en registrerad examen (vid mättillfället 2018).

Det är alltså inte det förhållandet att andelen med utländsk bakgrund bland dem som påbörjade studier vid Malmö universitet var högre jämfört med dem som påbörjade studier vid andra lärosäten som kan förklara att den totala andelen som hade uppnått en akademisk examen var lägre i Malmö. Det är snarare den låga andelen bland studerande med inrikes bakgrund som uppnådde en examen som bidrog till avvikelsen.

Uppgifterna i tabellerna signalerar därmed något viktigt: Utländsk bakgrund minskar sannolikheten något för högre utbildning. Gruppen är under-representerad bland studerande. Men de som väl påbörjat eftergymnasiala studier behöver inte självklart missgynnas i sina studiekarriärer jämfört med studerande med inrikes bakgrund.

Vilken betydelse hade då föräldrarnas utbildningsbakgrund? Andelen som uppnådde en registrerad examen var följaktligen något högre bland dem som påbörjade studier vid andra lärosäten än Malmö universitet. Samtidigt var det en något större andel i gruppen som valde studier vid Malmö universitet och saknade föräldrar med eftergymnasial utbildning som uppnått en examen jämfört med andelen bland studenter med samma bakgrund som valde studier vid andra lärosäten.

- ! Att ha lågutbildade föräldrar minskar sannolikheten påtagligt att påbörja
- högre utbildning – men när studenten väl tagit klivet in i högskolevärlden har föräldrarnas utbildningsnivå ingen betydelse för studieresultaten

Det förhållandet att en större andel av niondeklassarna som påbörjade studier vid Malmö universitet hade föräldrar med lägre utbildningsnivå tycks därmed inte heller vara någon bärkraftig förklaring till att andelen med registrerad akademisk examen totalt sett var lägre i Malmö jämfört med andra lärosäten.

Precis som vi konstaterade vad gäller familjebakgrunden tycks vårdnadshavarnas utbildningsbakgrund ha mindre betydelse för prestationerna bland dem som väl befinner sig i högre utbildning. Om man har lågutbildade föräldrar minskar sannolikheten påtagligt för att man ska ta steget vidare till högre utbildning. Men bland dem som väl påbörjar högre utbildning behöver inte föräldrarnas utbildningsnivå ha någon utslagsgivande betydelse (i det här fallet för att ha uppnått en akademisk examen). Oddset för att ha uppnått en akademisk examen bland de som studerat vid Malmö universitet var till och med något lägre bland dem med eftergymnasialt utbildade föräldrar jämfört med dem vars föräldrar saknade högre utbildning.

- ! En utbildning från Malmö universitet lönar sig – men en yrkesutbildning
- från gymnasiet genererar högre inkomst för 26-åringarna i den undersökta årskullen

De som uppnått en akademisk examen och förvärvsarbetade hade en betydligt högre årsinkomst 2018 jämfört med de som förvärvsarbetade utan att ha avrundat utbildningen med en examen. Samtidigt kan det vara intressant att notera att de som hade en examen från Malmö universitet hade avsevärt högre genomsnittliga förvärvsinkomster 2018 jämfört med de som hade en examen från andra lärosäten. Skillnaden översteg 50 000 kronor i årsinkomst bland dem som förvärvsarbetade år 2018. De hade däremot lägre inkomster än sina jämnåriga förvärvsarbetande med yrkesutbildning från gymnasiet.

3

SLUTSATSER

En översiktlig bild av förhållandena i Malmö visar att de senaste decenniernas utveckling har varit turbulent, men samtidigt i många avseenden löftesrika. Långsiktigt har det regionala näringslivet präglats av en utveckling bort från standardiserad industriell tillverkning till mer av serviceverksamheter och kunskapsintensiv varu- och tjänsteproduktion. Tillkomsten av Malmö högskola symboliserade samtidigt något nytt. Malmö har alltmer förvandlats till en utbildningsstad.

Inkomstutvecklingen har varit mindre gynnsam i Malmö än i andra delar av landet. Den relativt låga sysselsättningsgraden är Malmös akilleshäla. Den bidrar till social utsatthet i stora grupper samtidigt som förutsättningarna för att finansiera kommunens grundläggande välfärdsåtaganden – skola och omsorg – försvåras. Fattighetsriskerna är betydligt högre bland de som saknar förvärvsarbete. Sociala ersättningar och bidrag kompenserar i allt mindre utsträckning för låga förvärvsinkomster. Det förhållandet att en större andel av befolkningen i Malmö inte förvärvsarbetar är den avgörande orsaken till att andelen som lever med låga inkomster och med betydande fattighetsrisker är större än i andra delar av landet.

- ! Ungdomar med ofullständig gymnasieutbildning och personer med utländsk bakgrund har särskilt svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden

Svårigheterna att få fotfäste på arbetsmarknaden drabbar särskilt unga med ogynnsamma socioekonomiska bakgrundsförhållanden. De som saknar fullbordad gymnasieutbildning och de som har utländsk bakgrund är särskilt utsatta. Samtidigt är det viktigt att framhålla att sysselsättningsutvecklingen har varit positiv för dem med fullbordad gymnasieutbildning. Skillnaden i förvärvsintensitet mellan gymnasieutbildade med inrikes och utländsk bakgrund har minskat över tid, även om betydande skillnader kvarstår.

- ! Vuxenutbildningen har stor betydelse för inträde på arbetsmarknaden.
- Hela 40 procent av årskullen från åk 9 år 2008 har studerat på komvux eller folkhögskola

Gymnasieutbildning utgör en tröskel för inträde på arbetsmarknaden. En av de stora utmaningarna är därför att ge fler möjligheter att fullborda en grundläggande utbildning på grundskole- och gymnasienivå. Även här kan vi konstatera att utvecklingen har gått i rätt riktning i Malmö, men det återstår ändå en betydande skillnad jämfört med landet i övrigt och särskilt jämfört med de båda andra storstadsregionerna. Vuxenutbildningen har en strategisk betydelse för att ge individer förnyade chanser att ta sig över kompetenströsklarna till arbetslivet. Uppföljningen av niondeklassarna från 2008 visar till exempel att drygt 40 procent av elevkullen någon gång påbörjade studier på komvux eller folkhögskola.

Eftergymnasial utbildning ger ökade möjligheter till förvärvsarbete. Andelen sysselsatta bland dem med eftergymnasial utbildning är något högre än bland gymnasieutbildade. Men skillnaden är inte så stor och mindre i Malmö än i landet i övrigt. Eftergymnasialt utbildade med utländsk bakgrund har inte en högre förvärvsintensitet i åldrarna upp till 30 år i Malmö jämfört med gymnasialt utbildade. Arbetslöshetstalen är också mycket höga bland eftergymnasialt utbildade med utländsk bakgrund. Här avviker förhållandena i Malmö från förhållandena i de två andra storstadsregionerna.

Efter krisen i början av 1990-talet ökade andelen eftergymnasialt studerande snabbt i Malmö liksom i landet i övrigt. Men andelen eftergymnasialt studerande stabiliserades några år in på 2000-talet. Jämfört med de andra två storstadsregionerna är det en lägre andel 20–24-åringar som påbörjar högre utbildning i Malmö.

Andelen i Malmö är däremot något högre än riksgenomsnittet. Andelen som väljer högskoleförberedande utbildning på gymnasiet är stor, men många dröjer med att påbörja akademisk utbildning och många väljer också bort högre utbildning. Det borde finnas en potential för att öka andelen eftergymnasialt studerande i Malmö. Det återstår att se om följdverkningarna av krisen i coronapandemins spår påskyndar en sådan utveckling.

- ! Många elever som gått ett högskoleförberedande
- program på gymnasiet går inte vidare till högre studier

SLUTSATSER AV ELEVUPPFÖLJNINGEN

Vår uppföljning av sjätteklassarna och niondeklassarna i Malmös grundskolor 2008 bekräftar i hög grad den bild som kommer fram i forskningen om ungas etableringsvillkor, men det finns också avvikelser i resultatbild.

Uppväxtförhållandena för individerna i de två årskullar som vi följt upp varierade påtagligt med avseende på föräldrarnas utbildnings-, sysselsättnings- och försörjningsvillkor.

Föräldrarnas villkor tycks ha haft en avgörande betydelse för ungas utbildningsval och utbildningsresultat. Givet att föräldrarna hade låg utbildning och en bräcklig ställning på arbetsmarknaden 2008 ökade sannolikheten betydligt för att barnen skulle få en motigare väg genom utbildningssystemet och svårare att få fotfäste på arbetsmarknaden. Samtidigt har utländsk bakgrund mindre betydelse när man kontrollerar för faktorer som föräldrarnas utbildningsnivå och förankring på arbetsmarknaden. Föräldrarnas sysselsättningsstatus år 2008 tycks ha haft en stor betydelse för ungas utbildningsval och förutsättningar för att uppnå målen med utbildningarna på grundläggande nivå. Om vårdnadshavarna förvärvsarbetade ökade också oddset för att ungdomarna själva skulle vara förvärvsarbetande och självförsörjande under det sista uppföljningsåret. Om föräldrarna förvärvsarbetade ökade dessutom oddset för att barnen skulle gå vidare till eftergymnasial utbildning. Om föräldrarna hade försörjningsstöd 2008 ökade samtidigt riskerna dramatiskt för att barnen också skulle uppbära försörjningsstöd under det sista uppföljningsåret.

- ! Föräldrarnas utbildningsnivå och sysselsättningsstatus är de enskilt mest
- avgörande faktorerna för elevernas utbildningsval och skolframgång

Den sociala spårundenheten tycks alltså vara mycket påtaglig. Betydelsen av föräldrarnas sysselsättning har också implikationer för vilka typer av insatser som kan antas ha effekt på ungas möjligheter att fullfölja utbildning och överbrygga inträdeshindren på arbetsmarknaden. Uppföljningen talar för att utbildningsinsatser och arbetsmarknadspolitiska insatser som bidrar till att höja sysselsättningsgraden för vårdnadshavare kan ha avgjort positiva effekter på barnens utbildningsresultat och senare även på deras etableringsmöjligheter på arbetsmarknaden.

Riktade insatser till enskilda skolor och elever i behov av särskilt stöd är viktiga. Men dessa bör kompletteras med åtgärder som påverkar de strukturella förutsättningarna, framför allt gällande sysselsättning och försörjningsvillkor i de områden där skolorna rekryterar sina elever. Det kan handla om allt från riktade jobbskapande insatser via kommunal och statlig arbetsmarknadspolitik till insatser som underlättar livslångt lärande, till exempel generöst ekonomiskt stöd till föräldrar som behöver kompletterande utbildning, omskolning och yrkesutbildning.

Avsaknad av gymnasial utbildning straffar sig sysselsättnings- och försörjningsmässigt. Att fullfölja en gymnasieutbildning och erhålla en examen förbättrar individernas förutsättningar, både vad gäller möjligheterna till vidare utbildning och att få varaktiga arbetstillfällen. Samtidigt visar uppföljningen att gymnasial yrkesutbildning har avgjort positiva effekter i termer av sannolikheten att få ett jobb och högre förvärvsinkomster. En betydande andel av de som studerar på högskoleförberedande program i gymnasieskolan, till exempel på det samhällsvetenskapliga programmet, går inte vidare till högre utbildning och är därmed hänvisade till arbetslivet.

Uppföljningen talar också för att även en påbörjad yrkesutbildning är bättre än ingen yrkesutbildning alls. Unga som har påbörjat en yrkesutbildning utan att uppnå en examen har ändå bättre villkor ur sysselsättnings- och försörjningssynpunkt, inte bara jämfört med unga som enbart har studerat på ett introduktionsprogram eller som helt saknar erfarenhet av gymnasiestudier utan också jämfört med dem med högskoleförberedande utbildning (utan att studera vidare). Den negativa trenden vad gäller andelen sökande till yrkesprogram bör brytas. Andelen sjätteklassare som sökte yrkesprogram var betydligt lägre än andelen bland niondeklassarna. Färre grundskoleelever i Malmö söker yrkesprogram än i landet i stort. Det är ett typiskt mönster för storstadsregionerna, men skapar problem ur kompetensförsörjningssynpunkt på arbetsmarknaden och bidrar till att försvåra många ungas övergångar till arbetslivet. Det påverkar också inkomstutvecklingen negativt.

! En ofullständig yrkesutbildning på gymnasiet ger bättre villkor för sysselsättning och försörjning än en högskoleförberedande gymnasieutbildning (utan att studera vidare)

Om fler klarar grundskolan med godkända resultat skulle fler ha möjligheter att komma in på yrkesprogram. Men det är också viktigt att bryta felaktiga föreställningar om de möjligheter till karriärutveckling som yrkesprogrammen erbjuder unga. Bättre kunskaper om arbetslivet och en normkritiskt upplagd studie- och yrkesvägledning bland eleverna i grundskolan kan ha stor betydelse i sammanhanget. Samtidigt har arbetslivets företrädare ett betydande ansvar. Kvinnor och unga med utländsk bakgrund får sämre ekonomisk utväxling på sin yrkesutbildning än män med inrikes bakgrund. Det talar för att den etablerade könsarbetsdelningen i arbetslivet i kombination med diskrimineringen av personer med utländsk bakgrund kan motverka

intresset för yrkesutbildningarna och indirekt försämlra förutsättningarna för kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden.

Vår uppföljning av sjätteklassarna i Malmö 2008 visar att en ganska blygsam andel hade erfarenhet av eftergymnasiala studier det sista uppföljningsåret, knappt 16 procent. En betydligt större andel av niondeklassarna hade erfarenhet av eftergymnasiala studier det sista uppföljningsåret, cirka 47 procent av samtliga individer i årskullen. Det illustrerar att övergångarna till högre utbildning är utdragna. Det förklarar rimligtvis också den låga andelen som hade hunnit fullborda utbildningen med examen vid 26 års ålder. Andelen kvinnor med erfarenhet av högre utbildning var betydligt högre än andelen bland män. Samtidigt kunde vi konstatera att rekryteringen till Malmö universitet var bredare jämfört med rekryteringen till andra lärosäten. En betydligt större andel av de som studerat vid Malmö universitet hade utländsk bakgrund och föräldrar med låg utbildning. Vi konstaterade också att studerande med utländsk bakgrund och lågutbildade föräldrar i högre grad hade fullbordat en examen under uppföljningsåret 2018. Det betyder att utländsk bakgrund och föräldrarnas utbildningsnivå inte nödvändigtvis försämlrade förutsättningarna för att fullfölja studierna även om vi samtidigt kunde konstatera att dessa bakgrundsförhållanden minskade sannolikheten för eftergymnasiala studier totalt sett.

! Övergångarna från gymnasiet till högskola och universitet är utdragna, många ungdomar väntar med högre studier.

Diskriminerande förhållanden på arbetsmarknaden resulterar i en lägre avkastning på högre utbildning för individer med utländsk bakgrund. En akademisk utbildning som inte leder fram till examen ger dessutom svagare avkastning än en utbildning som leder fram till en examen. Förvärvsarbetade med en fullbordad examen från Malmö universitet hade emellertid en högre genomsnittlig förvärvsinkomst år 2018 jämfört med niondeklassare som valt att studera vid andra lärosäten.

4

AVSLUTANDE ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Utifrån rapportens resultat och slutsatser föreslår Muvah följande förslag på åtgärder för att främja en positiv utveckling för Malmös ungdomar:

1. Inför en utbildningsgaranti.
2. Utveckla och systematisera vägledningen samt övergångar mellan olika utbildningsformer.
3. Stärk samverkan mellan utbildningsformerna.
4. Se över utbildnings- och vägledningsstödet samt öka förståelsen och kunskapen om de hinder som begränsar övergångar från högre studier till arbete.
5. Satsa på insatser särskilt riktade till familjer med arbetslösa vårdnadshavare.
6. Utred förutsättningarna för det kommunala aktivitetsansvaret och arbetet med unga vuxna som varken arbetar eller studerar.

1. Inför en utbildningsgaranti

Många unga vuxna påbörjar vuxenutbildning. Över 40 procent av niondeklassarna från 2008 hade erfarenhet av studier på komvux och folkhögskola vid det sista uppföljningsåret 2018. Unga med en bakgrund på introduktionsprogram och yrkesprogram är överrepresenterade bland de studerande på komvux och folkhögskolor. Men givet att fler ska uppnå gymnasiekompetens behöver fler ges möjligheter till vuxenutbildning. En slags utbildningsgaranti borde införas där utgångspunkten är att de som saknar grundskole- och gymnasiekompetens i första hand ska hänvisas till anpassade utbildningar inom vuxenutbildningen. Arbetslösa unga borde erbjudas starkare ekonomiska incitament att påbörja utbildning, det vill säga något utöver utvecklingsersättning och försörjningsstöd. En utbildningsgaranti kunde organiseras i samverkan mellan kommunerna i sydvästra Skåne. Malmö stad bör i samverkan med SKR och kommunförbundet Skånes kommuner skapa förutsättningar för en utredning om utformningen av en sådan garanti. Frågan kunde också lyftas inom ramen för Kompetenssamverkan Skåne (KoSS).

2. Utveckla och systematisera vägledningen samt övergångar mellan olika utbildningsformer

Resultaten pekar på betydelsen av att uppvärdera den vida vägledningen som i dag är otillräckligt utvecklad och underdimensionerad i många skolor. Samverkan med arbetslivet och brobrygningsinsatser mellan grundskolor och yrkesprogram i gymnasieskolor kan öppna nya vägar för elever som inte har några naturliga kontaktytor mot yrken och arbetsmarknaden, varken via vårdnadshavare eller andra vuxna förebilder i det bostadsområde där man bor.

3. Stärk samverkan mellan utbildningsformerna

Unga och unga vuxna

Ta fram en plan för hur samverkan mellan utbildningsformerna såsom grundskola, gymnasieskola, folkhögskola, yrkeshögskola och högre utbildning kan stärka den vida vägledningen och ge elever likvärdiga möjligheter att erhålla information om olika utbildningsalternativ. Genom samordnande noder kan förstärkande informationsinsatser vidga perspektiven för unga som saknar naturliga kontaktytor till akademiska utbildningar och yrken. Utsedda företrädare för utbildningsformerna ansvarar för framtagande, uppföljning och, vid behov, revidering.

Vuxna

En knapp tredjedel av de som hade påbörjat eftergymnasiala studier bland niondeklassarna i Malmö från 2008 hade tagit vägen via vuxenutbildningen, antingen komvux eller folkhögskolor. Det finns anledning att förstärka samarbetet mellan Malmö universitet och komvux liksom folkhögskolorna i Malmöregionen och därmed beakta hur arbetet med vägledning kan samordnas även för vuxenstuderande.

4. Se över utbildnings- och vägledningsstödet samt öka förståelsen av och kunskapen om de hinder som begränsar övergångar från högre studier till arbete

Det borde finnas en potential för att öka övergångarna till högre utbildning i Malmö. Fler unga bör uppmärksammas på de möjligheter som erbjuds via högre utbildning, ett ansvar som åläggs såväl Malmö universitet som Malmö stad.

De positiva sysselsättnings- och inkomsteffekterna som vidareutbildning ger bygger i hög grad på om utbildningarna fullföljs eller ej. Det finns alltså anledning att tydliggöra att avbrutna utbildningar eller eftergymnasial utbildning som inte avrundas med en examen inte alls ger lika positiva effekter. Här har Malmö universitet ett ansvar för att utveckla vägledningssupport och utbildningsstöd till studenter. Vi har särskilt identifierat behovet av stöd till manliga studenter och studenter med en bakgrund inom vuxenutbildningen. Malmö universitet behöver vidare förstå och öka kunskapen kring de hinder som begränsar övergången från högre studier till arbete och hur de kan förebyggas.

5. Satsa på insatser särskilt riktade till familjer med arbetslösa vårdnadshavare

De uppgifter som har presenterats i den här rapporten talar för betydelsen av ett bredare perspektiv och för behovet av en socialpolitisk verktygslåda som möjliggör flera olika insatser i strävandena att underlätta ungas karriärvägar från skola till arbetsliv. Det är särskilt viktigt att uppmärksamma betydelsen av föräldrarnas sysselsättning, de socioekonomiska villkoren för familjen och förhållandena i boendeområdet där ungdomarna växer upp. De strukturpåverkande insatserna måste riktas åt flera håll, både till arbetslösa föräldrar med barn i förskola och skola och till familjer som helhet, parallellt med stödet till enskilda skolor och enskilda elever. Utbildningsinsatser och arbets-

marknadspolitiska insatser som bidrar till att höja sysselsättningsgraden för vårdnadshavare till barn i skola, bör ha positiva effekter på barnens utbildningsresultat och senare även på deras etableringsmöjligheter på arbetsmarknaden.

6. Utred förutsättningarna för det kommunala aktivitetsansvaret och arbetet med unga vuxna som varken arbetar eller studerar

Stärk arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret. Den stora andelen unga i gruppen som varken arbetar eller studerar (uvas) i Malmö bör uppmärksammas mer. Både de individuella och samhälleliga kostnaderna för utanförskap bland unga kan långsiktigt bli mycket stora. Aktivitetsansvaret bör omfatta unga vuxna upp till 29 års ålder. Knyt arbetet med aktivitetsansvaret till vuxenutbildningen, kommunens övriga arbetsmarknadspolitiska verksamhet och Arbetsförmedlingens ungdomsprogram (Jobbgarantin för unga). Årliga planer för verksamheten kan utformas i anslutning till Dua-plattformen (kommunens och Arbetsförmedlingens avtal kopplat till Delegationen för unga och nyanlända till arbete).

BEGREPPSDEFINITIONER

Eftergymnasial utbildning – utbildning på högskole- och universitetsnivå

Familjebakgrund – inrikes eller utländsk bakgrund

Grundläggande utbildning – utbildning på grundskole- och gymnasienivå

Högre utbildning – erfarenhet av utbildning på eftergymnasial nivå

Individuellt program – namnet på introduktionsprogrammets föregångare (före gymnasiereformen 2011)

Inrikes bakgrund – inrikes född med minst en inrikes född förälder

Introduktionsprogram – utbildning för unga som inte är behöriga att studera på ett nationellt program i gymnasieskolan

Låg utbildning – enbart grundskoleutbildning eller ofullständig gymnasieutbildning

Nationella program – högskoleförberedande program eller yrkesprogram i gymnasieskolan

Studerande – huvudsakligen studerande under året

Sysselsatta – huvudsakligen förvärvsarbetande under året

Sysselsättningsgrad – andel förvärvsarbetande i en viss grupp

Utländsk bakgrund – utrikes född eller inrikes född med två utrikes födda föräldrar

Uvas – Unga som varken förvärvsarbetar eller studerar

KÄLLOR OCH REFERENSER

Engdahl, M. & M. Nybom, (2021), *Vilka effekter har lågkonjunkturer på lång sikt? Lärdomar från 90-talskrisen*. SNS Analys 74, juni 2021.

SCB. *Mikrodata om unga i Malmö* (MUVAH-databasen).

SCB. *Statistikdatabasen. Arbetsmarknad. Arbetskraftsundersökningarna (AKU)*.

SCB. *Statistikdatabasen. Arbetsmarknad. Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)*.

SCB. *Statistikdatabasen. Utbildning och forskning*.

Skolverket (2018). *Övergången från gymnasieskola till högskola – en registerstudie*. Rapport 466. Stockholm: Skolverket.

Socialstyrelsen. *Statistikdatabas för ekonomiskt bistånd – årsstatistik*.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Kolada. *Agenda 2030 – Globala målen för hållbar utveckling*.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ). uka.se

**Muvah -
Malmöungdomars väg till arbete genom högre studier
- en kunskapsallians mellan Malmö stad och Malmö universitet**

